

Згода

Віталь Цыганкоў

Згода. Для многіх палітычна актыўных людзей і цяпер слова „згода“ асацыюецца са Станіславам Шушкевічам.

У 1991 годзе, калі была створаная *Партыя Народнай Згоды*, адным зь яе арганізатараў, паміж іншых, быў і Аляксандар Лукашэнка. Цяпер мала хто памятае той факт, як, зрэшты, і самую партыю, якая зьлілася з сацыял-дэмакратамі.

З аднаго боку, народ марыў аб згодзе. „Жыць у згодзе“. „Згода будзе, ня згода руйнуе“. Так і чуецца — абы не было вайны. Але з другога боку, „згодныя, як два каты ў адным мяшку“.

Так да канца і не прыжылося слова „згода“ ў беларускім грамадстве.

Змагар

Сяржук Сокалаў-Воюш

Слова *змагар* — уласна беларускае. Яго ня маюць ні палякі, ні ўкраінцы, ні расейцы. *Змагар* не падобны ні да расейскага барца, ні да польскага *bojownika*.

Змагар — слова, якое цягам усяго ХХ стагодзьдзя лунае ў беларускім паветры і не знаходзіць сабе прытулку. Мы дапасоўваем яго да розных прозьвішчаў, ставім яго побач з сапраўднымі патрыётамі, але, як толькі наважваемся перанесьці гэта на паперу, *змагар* зьнікае. Іншая справа — множны лік: *змагары*. Іншая справа — словы з таго самага гнязда: *змаганьне*, *змагання*, *змагарна*. „Змагарныя дарогі“ — назваў сваю кнігу канадзкі беларус Кастусь Акула. „Мы — хлопцы гартаваныя, мы — волі *змагары*“, — пісаў у адным зь вершаў Міхась Машара. „Змаганьне“ — называлася газэта, якая выходзіла ў Вільні ў 1923–24 гадох. Сярод аўтараў выданьня — Макар Краўцоў, Янка Пачопка, Уладзімер Самойла.

Ад вялікага да сьмешнага — адзін крок. І вось ужо савецкія слоўнікі прыдумалі *змагара* за мір, *змагара* за справядлівасьць. Пэўна, што ня Быкава, не Адамовіча, не Караткевіча мелі на ўвазе яны...

Знак

Антаніна Хатэнка

Здаўна-спрадаўна на крывічка-ліцьвінскіх абсягах верылі ў важкасьць ды моц *знаку*: ці то звыш, ад Божае сілы, ці ад зямное, рэчаіснае будзённасьці, гэтаксама ня складзенае з выпадковасьцяў. Гэтак і цяпер: нешта адбылося нязвычайнае — выварожваюць: добры то *знак* ці блгі. Хто лічыць гэтую таемную веру прымхамі, хто — кантактам з Вышняю мудрасьцю. Гэтак альбо йнакш, а *знакі* нам усё роўна зьнекуль падаюцца, і адкаснуцца ад іх ды пазбыцца нават няверца ня надта патрапляе. Паспрабуй, прыкладам, ня звачыць на кукарэканьне-сьпяваньне курыцы. Продкі меркавалі, што яно вясцье бліскую сьмерць у радзіне. Альбо калі птушка ў вакно б'ецца: з таго сьвету, кажуць, нехта дабіваецца, пра нешта папярэджвае. А кот